

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan III kauden aloituskokous 1/2018

Pöytäkirja

Aika 19.6.2018, klo 14.00–17.00

Paikka Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, 2. kerros, kokoushuone Aleksanteri

Jakelu Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Paikalla Jäsenet ja (*varajäsenet*)

Puheenjohtaja Mika Leppinen

Varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry

(*Pauliina Lehtola*)

Kissatoiminta

Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto

(*Mari Vainionpää*)

Hevostoiminta

Reija Junkkari, Hippos ry

(*Katja Hautala*)

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

~~Jarmo Perälä~~

(*Markku Varjo*)

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

~~Laura Hänninen, Helsingin yliopisto~~

(*Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus*)

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi

(*Elisa Aaltola*)

Elintarviketurvallisuusvirasto

Sari Salminen

(*Marjukka Anttila*)

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomaisen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

(*Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto*)

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

(*Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia*)

Käytännön eläinlääkintätyö

Marika Melamies

(*Suvi Heinola*)

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen

(*Harri Ahokas*)

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

(*Santeri Pienimäki*)

Pysyvä asiantuntija

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.00.
2. Kokous todettiin järjestäytyneeksi ja päätösvaltaiseksi. Paikalla oli 11 jäsentä ja 7 varajäsentä. Puheenjohtaja kävi läpi neuvottelukunnan uuden kauden käytännön asioita ja kertasi neuvottelukunnan tehtävät:

Neuvottelukunta seuraa ja arvioi seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin kehittymistä yhteiskunnassa. Se tekee ministeriölle ehdotuksia hyvinvoinnin kehittämiseksi ja antaa lausuntoja seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskevista hankkeista ja ehdotuksista. Neuvottelukunnalla on myös tärkeä tehtävä viranomaisten ja alan toimijoiden välisen yhteistyön lisääjänä. Neuvottelukunnan avulla halutaan lisätä tietoisuutta seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin merkityksestä ja eläinten arvostuksesta yhteiskunnassa sekä lisätä eettistä keskustelua hyvinvointikysymyksistä.

Jäsenet esittäytyivät. Puheenjohtaja muistutti, että neuvottelukunnan jäsenet ovat henkilöjäseniä ja edustavat kokouksissa itseään, lukuun ottamatta viranomaisen (Evira) edustajaa.

3. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että eläinten hyvinvointilain luonnosta on virkamiestyönä tarkistettu lausuntokierroksessa esiin nousseiden aiheiden pohjalta. Ministerin linjausten jälkeen luonnos tulee eduskunnan käsittelyyn syksyllä. Lakiluonnoksen kriittisiä kysymyksiä ovat muun muassa tuotantoeläinten pitomuodot (parsinavetat, emakoiden tiineytys- ja porsimishäkit), nisäkkäiden ja lintujen jatkuva vedensaanti sekä kissojen ja koirien pakollinen merkintä ja rekisteröinti. Laki tulee näillä tiedoin voimaan yhdessä maakuntauudistuksen kanssa 2020. Lakiin liittyviä asetuksia valmistellaan parhaillaan. Neuvottelukunta tulee saamaan ministeriöstä useita toiveita seura- ja harrastuseläimiä koskevaan lainsäädäntöön ja asetuksiin liittyen
4. Puheenjohtaja avasi keskustelun neuvottelukunnan toiminnan suunnittelusta. Käsiteltäviksi listattiin seuraavat aiheet:

a) **Neuvottelukunnan profiilinnosto ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisääminen.**

Neuvottelukunnalta toivottiin lisää ulostuloja, tunnettuuden lisäämistä, medianäkyvyyttä ja käytännön vaikuttamistyötä. Keskustelussa tuotiin esiin, ettei lainsäädännön noudattaminen voi olla neuvottelukunnalle riittävä tarkoitus ja tavoite, vaan sen on pyrittävä tuomaan esiin eläinten hyvinvoinnin edistämistä ja hyvää eläintenpitoa. Keskustelussa tuotiin myös esiin näkemys siitä, ettei neuvottelukunnan tarkoitus ole olla mediaseksikäs toimija, vaan pyöreän pöydän keskustelufoorumi, joka ottaa tarvittaessa ja pyydettyessä kantaa tärkeiksi katsomiinsa asioihin. Näiden aiheiden medianäkyvyyttä voi jokainen neuvottelukunnan jäsen omalta osaltaan edistää taustaorganisaatioissaan.

Neuvottelukunnan olemassaolo on viesti siitä, että valtiolta on kiinnostunut eläinten hyvinvoinnista. Neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu viranomaisten ja muiden alan toimijoiden välisen yhteistyön edistäminen sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa, mikä edellyttää neuvottelukunnalta yhteiskunnallista näkyvyyttä. Neuvottelukunta voi valtiovallan nimeämänä auktoriteettina omalla toiminnallaan ja kannanotoillaan antaa signaalin siitä, että eläimet on otettava vakavasti, ja siten vaikuttaa asenteisiin ja rakenteisiin. Roolinotto vaatii valmiutta rohkeaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Jatkossa neuvottelukunnan antamien kannanottojen vaikuttavuutta on seurattava ja viestintää tehostettava. Keskustelussa todettiin, että jäsenet ja heidän taustaorganisaationsa voivat ottaa vastuuta viestimällä ja valmistelemalla neuvottelukunnassa käsiteltäviä aloitteita. Kannanottojen lisäksi toivottiin keinoja, joilla neuvottelukunnan tärkeinä pitämiä asioita vietäisiin tehokkaammin ja pitkäjänteisemmin eteenpäin. Neuvottelukunnalta toivottiin enemmän käytännön vaikutusta suuren yleisön asenteiden muokkaamisessa, esimerkiksi kielteistä kantaa kissojen ulkoiluun vapaana, lemmikkien yleisen arvostuksen korostamista, sekä esityksiä parannuksiksi räikeimpien eläinsuojelutapausten nopeampaan ja tehokkaampaan käsittelyyn ja puuttumiseen.

Monialaista yhteistyötä esimerkiksi lapsiasiavaltuutetun, lastensuojelun tai maahanmuuttoviranomaisten ym. toimijoiden kanssa toivottiin eläinten kaltoin kohtelun ennaltaehkäisemiseksi.

- b) **Eläinjalostus.** Ministeriö toivoo neuvottelukunnalta apua eläinten jalostukseen liittyvien säädöskirjausten pohdinnassa. Lakiin kirjattavan ns. jalostuspykälän lisäksi tarvitaan tarkentava asetus, jossa määritellään esimerkiksi, mitä on kielletty jalostus. Rakenteelliset ongelmat on erotettava periytyvistä sairauksista jalostuksesta puhuttaessa.
- c) **Eläinsuojelurikokset ja -rikkomukset.** Eläinten laiminlyöntiin puuttumisessa tarvitaan erikoistunutta osaamista ja kiinteää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Esimerkiksi eläinsuojelurikosten rikospaikkatutkinnassa olisi kehitettävää. Eläinlääkäripraktikkoja pitäisi voida hyödyntää eläinsuojelurikkomusten käytännön ratkaisemisessa virkaeläinlääkärien lisäksi. Ns. eläinsuojeluputken (valvonnasta oikeusistuimiin) toiminta riippuu pitkälti virkoja hoitavien henkilöiden kompetenssista. Erikoistuminen auttaisi parantamaan toiminnan laatua ja valtakunnallista yhdenmukaisuutta.

Todettiin, että rikosoikeudellisen järjestelmän rinnalle tarvittaisiin järjestelmä, joka mahdollistaisi puuttumisen huonoon eläintenpitoon silloinkin, kun tekijä ei ole syyllistynyt rikokseen. Todistustaakka on rikosoikeudellisessa prosessissa niin korkealla, ettei se suojele eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla; siksi tarvittaisiin hallinnollinen prosessi hoitamaan tilanteita, joissa ei ole selkeästi rikoksentehtijää vaan sosiaalisista, terveydellisistä tms. syistä eläinten kaltoin kohteluun ajautunut ihminen. Neuvottelukunta voisi avata informaatioväylää eläinten- ja lastensuojelua yhdistäviin tapauksiin.

- d) **Lemmikinottamisen kynnyksen nostaminen ja siitä viestiminen.** Kuka tahansa ei sovellu lemmikinomistajaksi, ja neuvottelukunta voisi julkisesti muistuttaa tästä. Jotta muistutus saisi medianäkyvyyttä, sen olisi oltava riittävän kärjekäs. Avuksi voisi pyytää esimerkiksi värikkäitä, suosittuja kolumnisteja.
- e) **Lemmikkieläinten ruoka ja ruokinta.** Markkinoilla olevat lemmikinruoat eivät aina ole ravitsemuksellisesti ja eläinten hyvinvoinnin kannalta asianmukaisia. Myös lemmikkieläinten ylipainoa ja liikumisen rajoittamista olisi tarpeen nostaa keskusteluun. Asiaa olisi hyvä lähestyä positiivisen kautta, tuoden esiin hyvää eläintenpitoa ja hyviä käytäntöjä.
- f) **Lemmikinpidon kustannukset.** Eläimen omistajan rahanpuute on olennainen ongelma useissa eläinsuojelutapauksissa. Yksittäisenkin lemmikin hoitamisella on hintalappunsa, ja varsinkin suurten eläinmäärien pito ja hoito vaativat resursseja. Pienikokoisen eläimen hankintahinta ei ole suhteessa eläimen hoidon kustannuksiin, eikä halvalla hankitun eläimen hoitoon tai lopetukseen välttämättä ole varoja tai motivaatiota. Eläinten arvostusta yleensä tulisi nostaa ja asenteita muuttaa: eläintä tulisi arvostaa itsessään, ei välineenä tai objektina. Omistajan vastuuta eläimensä hyvinvoinnista on korostettava.

Todettiin, että eläintenpidon kustannuksista pitäisi puhua enemmän, ja niitä pitäisi pystyä maltillistamaan esimerkiksi verotuksen keinoin. Eläinlääkinnän kustannuksia verrataan usein yhteiskunnan tukemiin humanipuolen kustannuksiin, mikä aiheuttaa hämmennystä. Suuret eläimen hoitokulut voivat johtaa eläimen hoitamatta jättämiseen ja tarpeettomaan kärsimykseen. Eläinsuojeluyhdistysten toivottiin panostavan elämänmuutoksissa kamppailevien eläimenomistajien tukemiseen ja avun tarjoamiseen.

- g) **Eksoottisten eläinten verkkokauppa.** Verkosta voi ostaa esim. matelijoita postipaketteina. Pahimmissa tapauksissa ostaja ostaa ”yllätyspaketin”, jonka sisältöä ei tunne, ja paketti voidaan toimittaa postiin ilman asianmukaista merkintää siitä, että se sisältää eläviä eläimiä. Toisaalta verkko on hyvä väylä hankkia tietoa ja löytää myynnissä olevia eläimiä. Kaupanteko, jossa myyjä ei saa tietoa ostajan kyvystä hoitaa eläintä eikä ostaja ei saa tietoa myyjän taustoista, ei

ole eettisesti kestävä. Eksoottisten eläinten, kuten akvaariokalojen arvoa ja arvostusta olisi nostettava.

- h) **Hevosen asema lemmikkieläimenä.** Hevosten voidaan katsoa olevan tuotantoeläimiä, ja raviurheilussa niillä on vahva välinearvo. Hevosten ja ponien itseisarvoa ja asemaa nimenomaan lemmikkieläimenä haluttiin nostaa.
- i) **Lapset ja eläintenpidon tulevaisuus.** Eläinten hyvinvointi on mainittu uusissa opetussuunnitelmissa - miten se käytännössä toteutuu kouluissa, ja miten neuvottelukunta voisi edistää asiaa?
- j) **Eläinten opettaminen ja kouluttaminen.** Eläin ei ymmärrä, mitä siltä vaaditaan, jos sitä ei ole opetettu. Kouluttamisen ja hyvän kohtelun vaatimus koskee kaikkia eläinryhmiä, mutta erityisesti koiria ja hevosia.

Puheenjohtaja antoi kotitehtävän jäsenille: kokouspöytäkirjan perusteella jokaisen jäsenen toivottiin priorisoivan käsiteltyjen aiheiden tärkeys ja ilmoittavan prioriteettinsa sihteerille.

- 5. Neuvottelukunnan tiedotus ja muut käytännön asiat: Eläinten hyvinvointikeskus EHK ei jatkossa enää toimi neuvottelukunnan tiedottajana, vaan kertoo kokousten sisällöstä blogissaan ja jakaa neuvottelukunnan itse (tai ministeriön viestinnän) tekemiä tuotoksia harkintansa mukaan. Ministeriö pyrkii järjestämään resurssit neuvottelukunnan viestintää varten

Seuraavien kokousten ajankohdat sovitaan nettiäänestyksellä (doodle). Jatkossa kokouskäytäntönä on, että vain varsinainen jäsen on paikalla. Jos jäsen on estynyt, hän ilmoittaa siitä itse varajäsenelleen.

- 6. Muut asiat: neuvottelukunta esitti vieraslajiasioiden neuvottelukuntaan jäseniksi Päivi Tiitistä ja Markku Varjoa. Tiitinen nimettiin jäseneksi ja Varjo hänen varajäsenekseen. (Päätös <http://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f805b50b3>)
- 7. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.22.